Пише: Владимир Јевтић
четвртак, 05 новембар 2009 16:55

Србија као жртва агресије

Они који се залажу да Србија треба да приступи НАТО пакту на сва уста говоре како је неопходно да заборавимо на емоције и да прихватимо геополитичку реалност у којој се Србија налази. Међутим, шта је заиста реалност, а шта илузија када је у питању чланство у Северноатлантском пакту?

"*Данас грађани Србије желе да имају могућност за квалитетно школовање, лечење, да својим примањима могу да обезбеде миран и стабилан живот за себе и своју породицу, да им се поштују људска права... Колика је цена да зарад прошлости доводимо у питање будућност?"* , изјавио је српски министар одбране Драган Шутановац листу НИН. Ова изјава министра одбране заслужује озбиљну анализу. Наиме, у поменутом тексту Шутановац изјављује и следеће: " *Али, десет година касније, потребно је бар да пронађемо начин да отворимо конструктиван дијалог у друштву у вези са НАТО-ом, а не да сваки покушај истог сводимо на приче око квазипатриотизма и јефтине демагогије* ."

Морамо најпре поставити питање да ли се позивање на чињеницу да је НАТО пакт извршио агресију на Србију, која је омогућила стварање квази државе Косово на територији суверене државе и у којој је према проценама погинуло пеко 2.500 цивила, укључујући и 89 деце, како је изјавио и сам председник Србије Борис Тадић у говору у УН марта месеца ове године, може називати " квазипатриотизмом" и "јефтином демагогијом."

Сећања на 1999. годину, као и ране изазване НАТО агресијом, још увек су свеже да би поменути министар могао да говори о неком ресетовању емоција и о рационалним анализама наводне предности чланства Србије у НАТО пакту. Министар Шутановац и његови истомишљеници, поменимо овом приликом и оне који су креатори спољне политике ЛДП, наводе неколико аргумената у прилог томе да Србија треба да приступи НАТО пакту. Али пре него што се позабавимо њима и покушамо да осликамо каква је гео-политичка реалност Србије, најпре да поменемо једну примарну чињеницу која се тиче реалних српских националних интереса.

Шутановац, Зоран Драгишић и истомишљеници, када се залажу за то да Србија приступи НАТО пакту, заборављају најбитнију чињеницу, наиме Србија, не само да је била у рату са НАТО пактом, већ је Северноатлантска алијанса на челу са САД, не само омогућила стварање квази-државе Косово, већ услед недостатка воље, није успела да спречи насиље и погроме Срба на Косову. Самим тим, одговорна је за протеривање преко 200.000 избеглица са Косова и Метохије. Упркос томе, српска влада својом спољном политиком, активно, путем дипломатских напора покушава да брани суверенитет и територијални интегритет Србије, тиме што не признаје независност Косова.

Српски министар иностраних послова Вук Јеремић, у својим изјавама медијима, чак спремно изјављује да ће наша влада одустати од евентуалног чланства у ЕУ уколико се оно, на било који начин, буде условљавало признањем независности Косова и Метохије.

Шта онда можемо да кажемо за инсистирање да Србија уђе у НАТО пакт? Да ли то представља издају или заступање и одбрану српских виталних националних интереса у овом тренутку? То је питање које ћу оставити отвореним…

Министар одбране, као и многи други „стручни аналитичари" који заступају став да је потребно да Србија приступи НАТО пакту, врло добро знају да би у том случају Србија практично одустала од једног дела своје територије и помирила се са тим да је интервенција НАТО пакта била оправдана, јер нико ко је озбиљан не може да сматра да би Србија, у случају да постане пуноправна чланица Севрерноатлантског пакта, могла и даље да настави са својом политиком која за циљ има очување својих међународно признатих граница. Јасно нам је да ЛДП који промовише тзв. „Србију без граница" одавно не мари за територијални интегритет земље, али скандалозно је да један министар одбране може при томе да заступа идеологију која апсолутно подрива све напоре српске спољне политике.

Ево неких од разлога, које помињу Шутановац, Драгишић и остали који се баве, наводно, озбиљним политичким анализама, који би требало да послуже као аргументи у прилог приступања Србије НАТО-у. Наиме, међу аргументима због којих би Србија требало да приступи Северноатлантској организацији наводе се безбедносни, затим геостратешки и политички разлози, али свакако не смемо заборавити ни тобоже економске разлоге.

НАТО као гарант безбедности?

Готово је невероватно да се ова апсурдна теза истиче као аргумент за приступање Србије НАТО пакту… Наравно, врло добро је познато ко је бомбардовао Србију ‘99 године, али нажалост, без престанка морамо да подсећамо на ту чињеницу заговорнике приступања Србије НАТО пакту, јер су они тај податак очигледно заборавили. Додуше, како би били потпуно праведни према њима, они свој заборав правдају компјутерском терминологијом, те помињу разноразно емоционално “ресетовање“ односа са НАТО пактом. Такође, они би, попут Драгишића, желели да заборавимо на прошлост и да се окренемо новој, светлијој будућности коју бисмо остварили у загрљају НАТО пакта.

Да видимо конкретно шта би представљало поменуте безбедносне разлоге због којих би Србија требало да приступи НАТО пакту. Као прво, Србија би приступањем НАТО-у, наводно, повећала сопствену безбедност, јер би постала чланица једног војног блока чиме би наша земља аутоматски постала интегрални део безбедносне структуре НАТО пакта. Према њима, геополитичке околности везане за међународну безбедност драстично су се измениле након 11.09.2001. године, која је требала да представља прекретницу у међународној борби против тероризма.

Зашто би Србија требала да се осећа угроженом, и то у толикој мери, да је потребно да постане део колективне безбедносне структуре коју је преузела НАТО алијанса на челу са Америком? Да ли су и српски национални интереси, исто тако као и амерички, угрожени у Ираку или у планинским провинцијама Авганистана? Не, јер свако, уколико је сачувао и минимум присуства рационалног духа, свестан је чињенице да се српски национални интереси бране на Косову, а не у Фалуџи или у Кандахару…

Заговорници тезе да Србија треба да приступи НАТО пакту заборављају чињеницу да су САД те које су покренуле глобалан рат против тероризма који свакога дана односи огроман број цивилних жртава, као и жртава међу припадницима војних снага НАТО пакта које су ангажоване у борби против припадника Ал Каиде у поменутим земљама, а нарочито у Авганистану. Агенцијски извори, међу којима и сајт “casualties.org” извештавају о броју жртава операције “Enduring Freedom” у Авганистану. Поменута операција, до сада, коалиционе снаге коштала је преко 1.500 жртава. Осим војника САД, међу жртвама су и војници осталих земаља које су чланице НАТО и које су на себе преузеле обавезу слања трупа у Авганистан. Неколико десетина војника из Мађарске, Финске, Литваније, Румуније, Шпаније, Немачке, Холандије, Норвешке и Пољске оставило је своје животе на олтару глобалне борбе против тероризма… Списак се наставља…

Како ће реаговати српско јавно мнење уколико се наши војници евентуално буду нашли на тим списковима? Мислим да је одговор и више него очигледан…

Наравно, битно је да заговорници идеје да Србија треба да постане чланица НАТО-а упорно истичу како би, наводно, од одлуке нашег парламента зависило то да ли би српски војници узели активног учешћа у војним операцијама наметања мира које НАТО на челу са САД спроводи широм света. Да то није тачно, потврђују и чињеница да је слање војника вид обавезе земаља чланица НАТО пакта. Све земље чланице имају своје контингенте у Авганистану. Што се Ирака тиче, ствар стоји потпуно исто, једино је Шпанија повукла своје трупе након терористичког напада у Мадриду, који је извршила једна од бројних ћелија Ал Каиде.

Америка, услед чињенице да њене снаге трпе велико напрезање, упорно захтева од земаља чланица НАТО пакта да пошаљу своја појачања и нове контингенте у Авганистан. Наравно, Америка, због чињенице да је изгубила готово хиљаду војника у тој земљи, не рачунајући десетине хиљада рањених у Авганистану и на стотине хиљада рањених у Ираку, жели да друге земље чланице поднесу део терета, који ће наравно укључити и људске и материјалне губитке…

Нико не може понудити рационалну аргументацију која ће убедити јавност Србије да уколико наша земља приступи НАТО пакту, као једној глобалној војној организацији у којој Америка има супремацију у свим сферама, како у војној тако и у политичкој и економској, неће морати да шаље своје трупе тамо где су угрожени управо интереси САД.

Најбољи пример је Хрватска, која је нова чланица НАТО пакта, али која је такође морала да пошаље свој контигент у Авганистан. Готово је сигурно да можемо очекивати одређене притиске којима би наша земља била изложена по питању упућивања њених снага тамо где су амерички интереси угрожени.

При томе, увек морамо имати на уму питање шта ће бити са српским националним интересима? Сигурно је да ће они, не само бити запостављени, већ за њих неће ни бити места, а потпуно је ван сваког рационалног оквира поистоветити српске националне интересе са америчким.

Закључак је да приступање НАТО пакту сигурно неће допринети повећању безбедности Србије и њених грађана. Осим тога, као војно неутрална земља Србија има много више опција. Као прво, приликом посете председника Руске Федерације Димитрија Медведева Београду, руски председник поменуо је нову безбедносну архитектуру која засигурно неће бити конципирана на тај начин да једна војна организација има апсолутну доминацију, већ ће бити базирана на одређеној врсти политичког договора између свих држава на тлу Европе. "*Несумњиво је добро за међународну безбедност и сарадњу да су наши амерички партнери дошли до закључка о неприхватљивости доминације једне земље, о чему сведочи и говор председника Обаме у Генералној скупштини УН.",* изјавио је између осталог председник Медведев.

У јавности има веома мало информација о томе како би то будућа безбедносна архитектура могла конкретно изгледати, али битно је да препознамо да постоје алтернативе и да НАТО пакт није искључиви и једини постојећи безбедносни систем у Европи и у свету…

Наравно, Србија је већ узела учешћа у партнерству за мир, коме је међу осталим земљама приступила и Русија, али то још увек не подразумева обавезу слања трупа у угрожена подручија. Министар одбране, као пример сарадње између Русије и НАТО пакта, наводи употребу руских тешких транспортних хеликоптера, приликом логистичке подршке НАТО трупама у које спада и извлачење оштећених и оборених хеликоптера америчке армије. Међутим, Шутановац не помиње да су учешће у тој сарадњи узеле руске приватне компаније из чисто комерцијалних разлога. У питању су компаније попут компаније "ПАНХ", „ВОЛГА-ДЊЕПАР" и многих других које располажу транспортним хеликоптерима типа "МИ-26."

Зоран Драгишић је изјавио како нас НАТО штити од напада из окружења. Сада би требало да поставимо питање од кога нас то НАТО штити? Да ли је реч о томе да земља која је чланица тог савеза не треба да се плаши да ће бити нападнута од стране алијансе?

По речима Драгана Шутановца, Србија не треба да буде острво. Али зар је Србији циљ да њени војници учествују у офанзивним акцијама и тзв. мисијама наметања мира тамо где то затраже САД? Да ли заиста треба да поверујемо у то да Србија има интереса у таквој врсти војног ангажовања?

У НАТО обручу

Заговорници политике приступања НАТО пакту помињу геостратешке разлоге због којих би Србија требала да постане део алијансе. Шта се у овом случају потеже као аргумент? Чињеница да је Србија окружена земљама које су приступиле поменутом савезу. Све земље из нашег суседства, осим Босне и Херцеговине и Црне Горе, чланице су НАТО-а. Наравно, при томе се занемарује још једна чињеница, да постоји још земаља које су окружене земљама које припадају НАТО савезу па су, упркос томе, сачувале своју политику неутралности и не припадања ни једном војном савезу, што никако не представља препреку за развијање добрих односа са суседима. Поменимо само пример Швајцарске или Шведске, које су такође окружене земљама које су чланице НАТО пакта, али нису нашле да је то аргумент услед кога морају приступити том савезу.

Међутим, далеко битније је следеће: ако је НАТО пакт заиста таква организација како изјављује Драгишић, онда смо ми већ сигурни, јер се налазимо у окружењу земаља које су чланице поменутог пакта. Да је таква врста аргументације ваљана, не бисмо имали потребе да хрлимо у такав један војни савез, јер не би имао ко да нас нападне, осим самих земаља чланица. Такви аргументи су потребни једино у случају неке врсте осигурања. У том случају, заиста стоји да требамо да приступимо НАТО пакту, али онда падају у воду све тезе о томе да је НАТО организација која је наводно оријентисана ка хуманитарним задацима, како то упорно тврди Зоран Драгишић.

С друге стране, апсолутно је нетачно да нећемо бити у стању да штитимо сопствене националне интересе уколико будемо остали окружени земљама НАТО-а, јер наводно о судбини Балкана не одлучују несврстани ни Руска Федерација већ Брисел и Вашингтон. Да је заиста тако, зар би председник Медведев изабрао Србију као дестинацију своје дипломатске посете? Сарадња са свим утицајним земљама у свету за Србију је од великог значаја. Било би погубно уколико не бисмо умели да препознамо ко заиста заступа интересе Србије на међународној сцени.

Политичке игре

Генерални секретар НАТО пакта Андрес Фог Расмусен, изјавио је да улазак Србије у ЕУ није условљен њеним учлањењем у НАТО. Зашто онда Шутановац, Драгишић, Остојић и

остали упорно инсистирају на томе да Србија треба што пре да уђе у НАТО? Шта се иза тога крије? Далеко је од јасног зашто министарство одбране на челу са министром одбране заступа став да Србија треба да приступи НАТО, док с друге стране, традиционални српски партнер Русија као да се ставља по страни у све активнијем залагању за војном сарадњом са Америком која је била војни и политички предводник таласа бомбардовања Србије током '99, почев од сарадње са националном гардом америчке савезне државе Охајо у изградњи дечијих вртића и школа које су биле међу објектима оштећеним у НАТО бомбардовању, па све до неучествовања Русије на аеромитингу на Батајници. Свакако, овом приликом никако не би требало заборавити одсуство већ поменутог министра Шутановца који је био превише заузет да би могао да присуствује у делегацији која је дочекала председника Руске Федерације Димитрија Медведева.

Члан форума за међународне односе и асистент на Факултету политичких наука у Београду Филип Ејдус је за Електронске новине изјавио: „*Чак и да Србија остане ван НАТО, војна неутралност биће у великој мери обесмишљена уласком у ЕУ. Наиме, унутар ЕУ се у последњих неколико година убрзано развија европска безбедносна и одбрамбена политика. Стога је проглашење "војне неутралности у односу на постојеће војне савезе" како стоји у резолуцији Народне скупштине, у приличном нескладу са тежњом ка чланству у ЕУ.* "

Ово је очигледна бесмислица, јер се у овом случају Европска унија поистовећује са једним потпуно војним савезом. Као прво, Европска унија је заједница европских држава, а не војни савез, а као друго, евентуалне снаге за брзо реаговање Европске уније још увек припадају будућности. У сваком случају, то никако неће бити јединице које ће, попут снага НАТО, учествовати у мисијама тзв. наметања мира, већ ће бити речи заиста о једној безбедносној структури у којој ће активно учешће узети снаге земаља ЕУ, дакле то неће бити војни савез у коме главну реч имају САД.

Ноторна неистина је да ће приступање ЕУ бити исто што и приступање НАТО пакту. ЕУ није војна организација нити представља било какав војни савез, нити нас је ЕУ бомбардовала, већ су агресију на Србију спровеле чланице НАТО, док је преко 80 % ваздушних акција извело ваздухопловство САД.

Економичност НАТО-а

У јавности се често помиње и потенцијална економска исплативост чланства у НАТО-у. Наводно, за нашу земљу било би исплативије да буде чланица НАТО пакта него да остане војно неутрална земља, што апсолутно не стоји зато што се у случају војне неутралности земља у већој мери ослања на сопствене производне снаге и развија сопствене привредне капацитете.

Наше фабрике наменске индустрије имају одличну преспективу, и све су спољнотрговински опредељене и директно упумпавају девизе у Србију, изјавио је Шутановац Блицу. И сам министар одбране свестан је да би приступање НАТО пакту у великој мери условило наше оружане снаге када је реч о притисцима који се врше када је у питању прелазак на НАТО стандарде. Једна од битних чињеница је да ће куповина новог оружија и прелазак на НАТО стандарде коштати нашу земљу много више него што ће бити цена самих средстава, зато што је неопходно да се наши капацитети за одржавање таквих средстава и опреме прилагоде постојећим НАТО стандардима што ће коштати много више, поготово када имамо у виду технички најразвијенији део војске, а то је ваздухопловство. Србија је осим периода током педесетих и шесдесетих година, у свом саставу имала руске летелице. Прелазак на НАТО стандарде коштао би много више него да се настави са даљом сарадњом са Русијом у којој је недавно извршен и ремонт авиона типа МИГ-29.

У сваком случају, војна неутралност би омогућила Србији приступ слободном тржишту без икаквих условљавања од стране САД и осталих НАТО партнера. Уосталом, апсолутно су нетачне тврдње по којима би војна неутралност Србију скупо коштала. Напротив, војно неутрална земља би развијала сопствене потенцијале што би допринело отварању већег броја радних места у наменској индустрији. Свакако да би увек могли да се ослонимо на размену технологија са најразвијенијим земљама које и нису чланице НАТО-а и учешће на светском тржишту наоружања.

При свему томе, уопште се и не помиње колико су земље попут Бугарске морале да уложе у куповину и осавремењивање свог наоружања, док је и сам бивши начелник генералштаба Здравко Понош изјавио како се паре из буџета нерационално троше, што је и био један од разлога сукоба са Шутановцем. Морамо на овом месту поставити питање на који начин министар одбране планира да набави неопходан новац за потребну модернизацију војске Србије и евентуални прелазак на НАТО стандарде?

Овом приликом никако не би требало изоставити скандал око учешћа војске Србије на НАТО маневрима у Грузији. То је била одлука која је брже боље повучена након опипавања пулса српске јавности.

Драгишић говори о наводним хуманитарним предностима које би Србија имала као евентуална чланица НАТО пакта, при чему помиње и заштиту од пожара. Ова и сличне изјаве биле би комичне да није било НАТО агресије. Макар из поштовања према родитељима жртава погинулих у НАТО бомбардовању Србије требало би да се јавно извини због таквих изјава. Дакле, судећи према Драгишићу и Шутановцу и сличним може се стећи утисак да је НАТО некаква хуманитарна организација која је потпуно алтруистички настројена.

Најопасније од свега је да се на мала врата, мимо и независно од воље грађана, Србија ипак придружи НАТО пакту и ако је огромна већина грађана Србије против такве врсте полтронске политике. У прилог томе говоре и изјаве појединих страначких званичника поглавито из ЛДП да референдум као такав није спроведен ни у Хрватској и да се о придруживању НАТО пакту гласало у парламенту. Они који сматрају да је за Србију, тобоже, од виталног интереса да приступи НАТО пакту врло добро знају какво је расположење народа по питању евентуалног чланства Србије у НАТО војној алијанси.

Чак и уколико, попут министра одбране, заборавимо шта су јуришни авиони НАТО пакта чинили током ваздушних удара, и ако занемаримо недужне цивилне жртве “милосрдног анђела“ и пројектујемо политичко-војну ситуацију у будућност, неминовно искрсава питање каква ће судбина Србије бити у НАТО пакту? Сигурно је да њена спољна политика неће моћи и даље да почива на четири стуба и да ће то представљати директно окретање леђа Русији…

Недавно је откривен споменик Билу Клинтону у Приштини, док је бивши председник САД, за чијег је мандата Србија и бомбардована и то наводно из хуманитарних разлога, изјавио како је на Косову постигнут велики циљ и како је Косово постало савремено друштво. Морамо додати: савремено друштво које зарађује на трговини људским органима, трговини белим робљем и наркотицима. Заштита елементарних људских права пре свега! Видели смо да НАТО у безброј прилика не испољава ни елементарну вољу да заштити неалбанско становништво у јужној српској покрајини. И после свега, министар одбране сматра да је у најбољем интересу Србије да приступи НАТО пакту!

Војна неутралност као опција

Војна неутралност је нешто што је апсолутно повољно за Србију, што омогућава очување виталних српских националних интереса. Као војно неутрална земља Србија није у опасности да изгуби важног партнера, Русију, док истовремено може несметано да тежи чланству у ЕУ. Дакле, предности војне неутралности у односу на чланство у НАТО пакту су вишеструке. Другим речима, као војно неутрална земља ништа не губимо, јер тек у том случају можемо очекивати потпуну сарадњу са земљама које су најбитнији чиниоци безбедности у свету. Улазак у НАТО значио би дефинитивно признање губитка Косова

Да је војна неутралност Србије могућа и итекако пожељна потврђује и генерал-потпуковник Милоје Милетић, нови начелник генералштаба. Да ли је на помолу још једно размимоилажење између генералштаба и министарства одбране? Како схватити ово неслагање? С друге стране, инсистира се на уласку у НАТО, док је присуство Русије, земље која је подржавала националне интересе Србије непожељно? Без сумње, појединим министрима и политичарима никако не би одговарало руско присуство у Србији макар оно било и не војничко. И ако је Тадић изјавио да руске базе неће бити, јер је Србија прогласила војну неутралност, појединци се још увек плаше руског присуства у Србији. Питање које се потпуно природно, само по себи намеће, јесте шта је са тренутним присуством снага НАТО на Косову и бази Бондстил на територији која је уставно интегрални и неодвојиви део Србије.

Да закључимо, питање каква ће бити будућност односа Србије и НАТО пакта зависи и од тога каква је будућност саме Северноатлантске алијансе. Најбитније је питање смисла егзистенције такве једне организације после распада Варшавског пакта. Да не би смо попут господина Зорана Драгишића закључили како будућност НАТО пакта почива у наводним хуманитарним мисијама, као што је гашење пожара и борби против пандемије новог грипа, питање које је везано за будућност НАТО пакта морамо оставити отвореним. Међутим, неки озбиљни проблеми се могу наслутити, а ти проблеми тичу се саме хомогености и компактности НАТО-а у вези мисије у Авганистану. Наиме, САД све више захтевају од својих европских савезника много активније војно ангажовање у Авганистану. С друге стране, остале велике силе, попут Русије планирају нову стратегију безбедности. На нама је да сачекамо и да не хрлимо из лажних разлога тамо где нам место није. Опција војне неутралности Србије јесте најрационалнија у садашњем тренутку и у садашњој констелацији снага између великих сила и то не само на Балкану.